

KONTROLLUTVALGET FOR KOMMUNIKASJONSKONTROLL

Oppnevnt ved Kgl. resolusjon 26. april 2013 i medhold av straffeprosessloven § 216h

Utvalgets medlemmer

Tingrettsdommer Finn Haugen (leder)
Tingrettsdommer Randi Carlstedt
Førsteamanuensis Jon Petter Rui
Professor Monica Martinussen (varamedlem)
Advokat Thomas Randby (varamedlem)

Deres ref:

Vår ref:

Dato: 24. juni 2013

Høring – forslag til endringer i ekomloven m.m.

Det vises til departementets høringsbrev 26. april d.å. med høringsfrist 7. juni s.å., og avtale mellom førstekonsulent Alexander Aas og utvalgets sekretær om utsatt høringsfrist.

Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll (KK-utvalget) har ingen merknader til høringsnotatets punkt 2 om modell for kostnadsfordeling og punkt 4 om PUK-koder og kundereskontro.

Utvalget støtter forslaget om å lovregulere adgangen til å hente ut elektronisk kommunikasjon i nødsituasjoner. Stedsspesifikk data knyttet til den savnedes telefon vil kunne være av vesentlig betydning for å oppnå et målrettet søk. Det er i denne sammenheng naturlig at tilbyders taushetsplikt ikke er til hinder for rask utlevering.

Utvalget er ikke fullt ut enig i den beskrivelsen som gis av gjeldende rett om nødrett under punkt 3.2. Den generelle bestemmelsen i straffeloven § 47 om nødrett er ikke en generell legalitetshjemmel, men en lovfestet straffrihetsgrunn som ikke nødvendigvis gir det legalitetsgrunnlag som kreves for inngrep i korrespondanse, jf. EMK artikkel 8 med tilhørende rettspraksis og Rt. 2009 side 394. Utvalget har som kjent i sine årsrapporter uttrykt skepsis til nødrett som hjemmelsgrunnlag for kommunikasjonskontroll. Det er etter utvalgets oppfatning viktig at det etableres en tydelig grense mellom uthenting av kommunikasjon ved redningsarbeid og uthenting av kommunikasjon ved straffbare forhold. Forholdet mellom de to lovregimene for uthenting av kommunikasjon bør også avklares for det tilfellet at man skulle oppleve at en nødsituasjon utvikler seg til å bli en sak hvor politiet må avverge eller etterforske et straffbart forhold.

Utvalget er enig i at ekomloven ikke bør gi hjemmel for telefonavlytting.

Det bør innarbeides en samlebestemmelse i politiloven som lovhjemmel for telefonavlytting i spesielle nødssituasjoner og i spesielle etterforskingstilfeller.

Det bemerkes videre at avsnittet om kommunikasjonskontroll kan oppfattes som en indirekte aksept av bruk av telefonavlytting ved mulig utført kriminell handling der det ikke foreligger

skjellig grunn til mistanke, eller mulig fremtidig kriminell handling der det foreløpig ikke foreligger noe straffbart. Dette er neppe intensjonen.

Så lenge ekomloven ikke gir hjemmel for tilgang til kommunikasjon*sinnhold*, men er begrenset til trafikkdata, er det utvalgets oppfatning at det ikke er nødvendig med domstolskontroll. Slik domstolskontroll vil innebære en betydelig unødvendig ressursbruk knyttet til mer enn 1000 saker per år der tilnærmet alle sakene for domstolen vil fremstå som kurante og enkle. En kvartalsrapportering til Politidirektoratet samt en etterfølgende ekstern kontroll, vil kunne ivareta rettssikkerheten på en tilfredsstillende måte. Utvalget er positiv til at denne etterkontrollen legges til vårt utvalg. Ved en etterkontroll vil utvalget i enkeltsaker kunne bruke opplysninger som er fremkommet i ettertid til å vurdere det opprinnelige inngrepet, mens en domstol vil måtte basere seg på de vanligvis sparsomme opplysningene som foreligger i den helt innledende fase av søket eller redningsarbeidet. Skulle derimot ekomloven endres slik at den direkte eller indirekte gir hjemmel for tilgang til kommunikasjon*sinnhold*, bør slikt inngrep også forelegges for domstolene.

For at utvalgets etterkontroll skal bli reell, må både politiet og tilbyder uavhengig av hverandre ha kontrollbare oversikter over pålegg om utlevering av slike opplysninger, begrunnelsen for pålegg og behandlingen av disse.

Det bør videre fremgå at tilbyder ikke har noen selvstendig plikt til å vurdere politiets faktiske eller rettslige grunnlag for pålegget så lenge dette gjelder trafikkdata. Derved vil tilbyder ikke kunne komme i ansvar ved å ha enkle rutiner som medfører raske tilbakemeldinger til politiet med de relevante opplysningene.

Utvalget legger til grunn at kommunikasjonkontrollforskriften endres og tilpasses utvalgets tiltenkte oppgaver etter forslaget. Det er viktig at et etableres klare regler for blant annet utvalgets arbeid og hvilke forpliktelser som gjelder for teletilbyder. For at kontrollen skal bli effektiv er det viktig at relevant materiale og informasjon ikke på noen måte er taushetsbelagt overfor utvalget eller på annen måte kan holdes unna utvalgets arbeid.

Forslaget vil medføre økt arbeidsmengde for utvalget. Det forutsettes at det avsettes nye og tilstrekkelig økonomiske midler til at utvalget kan utføre tiltenkte oppgaver. Utvalget kan ikke utføre tiltenkt arbeid innenfor gjeldende budsjetttrammer.

Vennlig hilsen

Finn Haugen
leder

Postadresse til utvalgets leder
Finn Haugen
Finnhaugveien 5
0760 Oslo

Postadresse til utvalgets sekretær
Knut-Fredrik Haug-Hustad
c/o Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo